
LIBER OCTAVUS.

SECT. I. Superest ea pars quæ ad ossa pertinet, quæ quò faciliùs accipi possit, priùs positus figurasque eorum indicabo. Igitur calvaria incipit: ex interiore parte concava, extrinsecùs gibba, utrinquè lævis, et quæ cerebri membranam contegit, et quæ cute capillum gignente contegitur: eaque simplex ab occipitio et temporibus; duplex usque in verticem à fronte est. Ossa ejus ab exterioribus partibus dura, ab interioribus, quibus inter se connectuntur, molliora sunt: interque ea venæ discurrunt, quas his alimentum subministrare credibile est. Rarò autem calvaria solida sine suturis est; locis tamen æstuosis faciliùs invenitur: et id caput firmissimum atque à dolore tutissimum est. Ex cæteris, quò suturæ pauciores sunt, eò capitis valetudo commodior est: neque enim certus earum numerus est, sicut nec locus quidem. Ferè tamen duæ super aures, tempora à superiore capitis parte discernunt: tertia ad aures per verticem tendens, occipitium à summo capite diducit. Quarta ab eodem vertice per medium caput ad frontem procedit; eaque modò sub imo capillo desinit, modò frontem ipsam secans inter supercilia finitur. Ex his cæteræ quidem suturæ in unguem committuntur: eæ verò quæ supra aures transversæ sunt, totis oris paullatim extenuantur, atque ita inferiora ossa superioribus leniter insidunt. Crassissimum verò in capite os post aurem est, quæ capillus, ut verisimile est, ob id ipsum non gignitur. Sub iis quoque musculis qui tempora connec-

tunt, os medium in exteriorem partem inclinatum, positum est. At facies suturam habet maximam, quæ à tempore incipiens, per medios oculos naresque transversa pervenit ad alterum tempus. A quâ breves duæ sub interioribus angulis deorsùm spectant: et malæ quoque in summâ parte singulas transversas suturas habent; à mediisque naribus aut superiorum dentium gingivis per medium palatum una procedit, altera quæ transversa idem palatum secat. Et suturæ quidem in plurimis hæc sunt. Foramina autem intrâ caput maxima oculorum sunt, deindè narium, tum quæ in auribus habemus. Ex his quæ oculorum sunt, recta simpliciaque ad cerebrum tendunt. Narium duo foramina osse medio discernuntur: si quidem hæc primùm à superciliis angulisque oculorum osse incohantur ad tertiam ferè partem: deindè in cartilagineum versa, quò propius ori descendunt, eò magis carunculâ quoque molliuntur. Sed ea foramina, quæ à summis ad imas nares simplicia sunt, ibi rursùm in bina itinera dividuntur: aliaque ex his ad fauces pervia spiritum et reddunt et accipiunt, alia ad cerebrum tendunt. In ultimâ parte in multa et tenuia foramina dissipantur, per quæ sensus odoris nobis datur. In aure quoque primò rectum et simplex iter, procedendo flexuosum. Juxta cerebrum in multa et tenuia foramina diducitur, per quæ facultas audiendi est. Juxta ea duo parvuli quasi sinus sunt, superque eos finitur os, quod transversum à genis tendens ab inferioribus ossibus sustinetur: jugale appellari potest, ab eadem similitudine à quâ id Græci ζυγῶδες appellant. Maxilla verò est molle os, eaque una est, cujus eadem et media et etiam ima pars mentum est, à quo utrinquè procedit ad tempora; solaque ea movetur: nam malæ, cum toto osse quod superiores dentes excipit, immobiles sunt. Verùm ipsius maxillæ partes ex-

tremæ quasi bicornes sunt. Alter processus infrâ latior, vertice ipso tenuatur, longiùsque procedens sub osse jugali subit, et super id temporum musculis illigatur. Alter brevior et rotundior, et in eo sinu qui juxta foramina auris est, cardinis modo fit: ibique huc et illuc se inclinans maxillæ facultatem motûs præstat. Duriores osse dentes sunt, quorum pars maxillæ, pars superiori ossi malarum hæret. Ex his quaterni primi, quia secant, *τομικοί* à Græcis nominantur: hi deindè quatuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur: ultra quos utriusque ferè maxillares quini sunt, præterquàm in his, in quibus ultimi, qui serò gigni solent, non increverunt. Ex his priores singulis radicibus, maxillares utique binis, quidam etiam ternis quaternisve nituntur: ferèque longior radix brevior dentem edit; rectique dentis recta etiam radix, curvi flexa est: ex eadem radice in pueris novus dens subit, quæ multò sæpiùs priorem expellit: interdùm tamen supra infrave eum se ostendit. Caput autem spina excipit. Ea constat ex vertebris quatuor et viginti: septem in cervice sunt, duodecim ad costas, reliquæ quinque sunt proximæ costis. Hæ teretes brevesque; ab utroque latere processus duos exigunt: mediæ perforatæ, quæ spinæ medulla cerebro commissa descendit, circà quoque per duos processus tenuibus cavis perviæ, per quæ à membranâ cerebri similes membranulæ deducuntur: omnesque vertebræ, exceptis tribus summis, à superiore parte in ipsis processibus parùm desidentes sinus habent; ab inferiore alios deorsùm versùm processus exigunt. Summa igitur protinùs caput sustinet, per duos sinus receptis exiguis ejus processibus; quo fit ut caput sursùm deorsùm versum tuberibus exasperetur: secunda superiori parti inseritur. Quod ad circuitum pertinet, pars summa angustiore orbe finitur: itaque superior secundæ circui-

data, in latera quoque caput moveri sinit: tertia eodem modo secundam excipit; ex quo facilis cervici mobilitas est. Ac ne sustinere quidem caput posset, nisi utrinquē recti valentesque nervi collum continerent, quos *τένοντες* Græci appellant; si quidem horum inter omnes flexus alter semper intentus infrā prolabi superiora non patitur. Jam quoque vertebra tertia tubercula quæ inferiori inserantur, exigit: cæteræ, processibus deorsum spectantibus, in inferiores insinuantur, ac per sinus quos utrinquē habent, superiores accipiunt, multisque nervis et multâ cartilagine continentur: ac sic unâ flexu modico in promptum dato, cæteris negatis homo rectus insistit, et aliquid ad necessaria opera curvatur. Infra cervicem verò summa costa contra humerum sita est: indè undecim inferiores usque ad imum pectus perveniunt, cæque primis partibus rotundæ et leniter quasi capitulatæ, vertebrarum transversis processibus ibi quoque paulum sinuatis inhærent: indè latescunt, et in exteriorem partem recurvatæ, paulatim in cartilagine degenerant; eaque parte rursus in interiora leniter flexæ committuntur cum osse pectoris: quod valens ac durum à faucibus incipit, ab utroque latere lunatum et à præcordiis jam ipsum quoque cartilagine mollitum terminat: sub costis verò prioribus quinque, quas *κόστας* Græci nominant, breves tenuioresque, atque ipsæ quoque paulatim in cartilagine versæ extremis abdominis partibus inhærescunt; imaque ex his majore jam parte nihil nisi cartilago est. Rursus à cervice duo lata ossa utrinquē ad scapulas tendunt: nostri scutula operta, *ὀμοπλάτας* Græci nominant. Ea in summis verticibus sinuata, ab his triangula, paulatimque latescencia ad spinam tendunt; et quò latiora quaque parte sunt, hoc hebetiora. Atque ipsa quoque in imo capite cartilaginosa, posteriore parte velut in-

natant, quoniam nisi in summo nulli ossi inhærescunt; ibi verò validis musculis nervisque constricta sunt. At à summâ costâ paulò interiùs quàm ubi ea media est, os excrescit: ibi quidem tenue; procedens verò, quò propiùs lato scapularum ossi fit, eò plenius latiusque est, et paulùm in exteriora curvatum: quod protinùs alterâ verticis parte modicè intumescens, sustinet jugulum. Id autem ipsum recurvum ac neque inter durissima ossa numerandum: altero capite in eo quod posui, altero in exiguo sinu pectoralis ossis insidit; paululumque motu brachii movetur, et cum lato osse scapularum: infra caput ejus nervis et cartilagine connectitur. Hinc humerus incipit, extremis utrinquè capitibus tumidus, mollis, sine medullâ, cartilaginosus: medius teres, durus, medullosus; leniter gibbus et in priorem, et in exteriorem partem. Prior autem pars est, quæ à pectore est, posterior quæ ab scapulis; interior quæ ad latus tendit, exterior quæ ab eo recedit: quod ad omnes articulos pertinere in ulterioribus patebit. Superius autem humeri caput rotundius quàm cætera ossa, de quibus adhuc dixi, vertici lati scapularum ossis parvo excessu inseritur, ac majore parte extra situm nervis deligatur. At inferius duos processus habet, inter quos quod medium est, magis etiam extremis partibus sinuatur. Quæ res sedem brachio præstat, quod constat ex ossibus duobus. Radius, quem *κερκίδα* Græci appellant, superior breviorque, et primò tenuior, rotundo et leniter cavo capite exiguum humeri tuberculum recipit, atque ibi nervis et cartilagine continetur. Cubitus inferior longiorque, et primò plenior in summo capite, duobus quasi verticibus exstantibus in sinum humeri quem inter duos processus ejus esse proposui, se inserit. Primò verò duo brachii ossa juncta paulatim dirimuntur, rursusque

ad manum coeunt, modo crassitudinis mutato; si-
quidem ibi radius plenior, cubitus admodum tenuis
est: dein radius, in caput cartilagosum consur-
gens, in vertice ejus sinuatur. Cubitus rotundus
in extremo, parte altera paulum procedit. Ac, ne sae-
pius dicendum sit, illud ignorari non oportet, plurima
ossa in cartilaginem desinere; nullum articulum non
sic finiri: neque enim aut moveri posset, nisi laevi in-
niteretur; aut cum carne nervisque conjungi, nisi ea
media quaedam materia committeret. In manu vero
prima palmae pars ex multis minutisque ossibus constat,
quorum numerus incertus est; sed oblonga omnia et
triangula: structuram quaedam inter se connectuntur,
quum in vicem superior alterius angulus, alterius pla-
nities sit; eoque fit ex his unius ossis paulum in inte-
riora concavi species. Verum ex manu duo exigui pro-
cessus in sinum radii conjiciuntur: tum ex altera parte
ad digitos quinque ossa recta tendentia palmam ex-
plent; a quibus ipsi digiti oriuntur, qui ex ossibus ter-
nis constant; omniumque eadem ratio est. Interius os
vertice sinuatur, recipitque exterioris exiguum tu-
berculum, nervique ea continent: a quibus orti un-
gues indurescunt; ideoque non ossi, sed carni magis
radicibus suis inhaerent. Ac superiores quidem partes
sic ordinatae sunt. Ima vero spina in coxarum osse de-
sinit, quod transversum longaeque valentissimum, vul-
vam, vesicam, rectum intestinum tuetur: idque ab
exteriore parte gibbum, et ad spinam resupinatum; a
lateribus, id est, in ipsis coxis sinus rotundos habet:
a quibus oritur os quod pectinem vocant; idque super
intestina sub pube transversum ventrem firmat: rec-
tius in viris, recurvatum magis in exteriora in feminis,
ne partum prohibeat. Inde femina oriuntur, quorum
capita rotundiora etiam quam humerorum sunt, quum

illa ex cæteris rotundissima sint : infrà verò duos processus à priore et à posteriore parte habent : dein dura et medullosa , et ab exteriori parte gibba ; rursùs ab inferioribus quoque capitibus intumescunt. Superiora in sinus coxæ, sicut humeri in ea ossa quæ scapularum sunt, conjiciuntur : tùm infrà introrsùs leniter tendunt, quò æqualiùs superiora membra sustineant. Atque in eo inferiora quoque capita media sinuantur, quò faciliùs excipi à cruribus possint. Quæ commissura osse parvo, molli, cartilaginosa tegitur : patellam vocant. Hæc super innatans, nec ulli ossi inherens, sed carne et nervis deligata, paulòque magis ad femoris os tendens, inter omnes crurum flexus juncturam tuetur. Ipsum autem crus est ex ossibus duobus : etenim per omnia femur humero, crus verò brachio simile est : adeò ut habitus quoque et decor alterius ex altero cognoscatur ; quod ab ossibus incipiens, etiam in carne respondet. Verùm alterum os ab exteriori parte suræ positum est, quod ipsum quoque sura rectè nominatur. Id brevius, suprâque tenuius, ad ipsos talos intumescit : alterum à priore parte positum, cui tibiæ nomen est, longius, et in superiore parte plenius, solum cum femoris inferiore capite committitur, sicut cum humero cubitus. Atque ea quoque ossa, infrà suprâque conjuncta, media, ut in brachio, dehiscent. Excipitur autem crus infrà osse transverso talorum ; idque super os calcis situm est ; quod quâdam parte sinuatur, quâdam excessus habet, et procedentia ex talo recipit, et in sinum ejus inseritur. Id quoque sine medullâ durum, magisque in posteriorem partem projectum, teretem ibi figuram repræsentat. Cætera ossa pedis ad eorum, quæ in manu sunt, similitudinem instructa sunt : plantæ palmis, digiti digitis, ungues unguibus respondent.

SECT. II. Omne autem os, ubi injuria accessit, aut vitiatum, aut finditur, aut frangitur, aut foratur, aut colliditur, aut loco movetur. Id quod vitiatum est, primò ferè pingue fit, deindè vel nigrum vel cariosum: quæ, supernatis gravibus ulceribus aut fistulis, hisque vel longâ vetustate, vel etiâ cancro occupatis, eveniunt. Oportet autem ante omnia os nudare, ulcere exciso; et, si latius ejus vitium est quàm ulcus fuit, carnem subsecare, donec intègrum os undiquè pateat: tum id quod pingue est, semel iterùmve satis est admoto ferramento adurere, ut ex eo squama secedat; aut radere, donec jam aliquid cruoris ostendatur, quæ integrì ossis nota est: nam necesse est aridum sit id quod vitiatum est. Idem in cartilagine quoque læsâ faciendum est: siquidem ea quoque scalpello radenda est, donec integrum id sit quod relinquitur: deindè sive os, sive cartilago rasa est, nitro benè trito respersendum est: neque alia faciendâ sunt, ubi caries nigritiesve in summo osse est; siquidem id vel paulò diutiùs eodem ferramento adurendum, vel radendum est. Qui radit hæc, audaciter imprimere ferramentum debet, ut et agat aliquid, et maturiùs desinat. Finis est, quum vel ad album os, vel ad solidum ventum est. Albo finiri ex nigritiè vitium, soliditate quâdam ex carie manifestum est: accedere etiam cruoris aliquid integro, suprâ dictum est. Si quandò autem an altiùs descenderit utrumlibet, dubium est, in carie quidem expedita cognitio est: specillum enim tenue in foramina demittitur, quod magis minùsve intrando, vel in summò cariem esse, vel altiùs descendisse testatur. Nigrities colligi quidem potest etiam ex dolore et ex febre: quæ ubi mediocria sunt, illa altè descendisse non potest. Manifestior tamen adactâ terebrâ fit: nam finis vitii est, ubi scobis nigra esse desiit. Igitur si caries altè descendit, per te-

rebram urgenda crebris foraminibus est, quæ altitudine vitium æquent: tùm in ea foramina demittenda candentia ferramenta sunt, donec siccum os ex toto fiat. Simul enim post hæc et resolvetur ab inferiore osse, quodcumque vitiatum est, et is sinus carne replebitur; et humor aut nullus postea feretur, aut mediocris. Sin autem nigrities aut si caries ad alteram quoque partem ossis transit, oportet excidi: atque idem in carie quoque ad alteram partem ossis non penetrante fieri potest. Quod totum vitiatum, totum eximendum est: si inferior pars integra est, eatenus quod corruptum est, excidi debet. Item, sive capitis, sive pectoris os, sive costa cariota est, inutilis ustio est, et excidendi necessitas est. Neque audiendi sunt qui, osse nudato, diem tertium expectant, ut tunc excidant: ante inflammationem tutius omnia tractantur. Itaque, quantum fieri potest, eodem momento et cutis incidenda est, et os detegendum, et omni vitio liberandum est: longèque perniciosissimum est, quod in osse pectoris est; quia vix, etiam si rectè cessit curatio, veram sanitatem reddit.

SECT. III. Exciditur verò os duobus modis: si parvulum est quod læsum est, modiolò quem *χρυσίδα* Græci vocant; si spatiosius, terebris. Utriusque rationem proponam. Modiolus ferramentum concavum teres est, imis oris serratum, per quod medium clavus ipse quoque interiore orbe cinctus demittitur. Terebrarum autem duo genera sunt: alterum simile ei quo fabri utuntur; alterum capituli longioris, quod ab acuto mucrone incipit, deindè subito latius fit, atque iterum ab alio principio paulò minùs quàm æqualiter sursùm procedit. Si vitium in angusto est, quod comprehendere modiolus possit, ille potiùs aptatur: et, si caries subest, medius clavus in foramen demittitur: si nigrities, angulo scalpri

sinus exiguus fit, qui clavum recipiat, ut, eo insistente, circumactus modiolus delabi non possit: deinde is habentia quasi terebra convertitur. Estque quidam premendi modus, ut et foret, et circumagatur; quia si leviter imprimitur, parum proficit; si graviter, non movetur. Neque alienum est instillare paulum rosae vel lactis, quod magis lubrico circumagatur: quod ipsum tamen si copiosius est, aciem ferramenti hebetat. Ubi jam iter modiolus pressum est, medius clavus educitur, et ille per se agitur: deinde quum sanitas inferioris partis scobe cognita est, modiolus removetur. At si latius vitium est quam ut illo comprehendatur, terebra res agenda est. Ea foramen fit in ipso fine vitiosi ossis atque integri, deinde alterum non ita longè, tertiumque, donec totus is locus qui excidendus est, his cavis cinctus sit: atque ibi quoque quatenus terebra agenda sit, scobis significat. Tunc excisarius scalper ab altero foramine ad alterum malleolo adactus, id quod inter utrumque medium est, excidit: ac sic ambitus similis ei fit, qui in angustiore orbem modiolus imprimitur. Utro modo verò id circumductum est, idem excisarius scalper in osse corrupto planus summam quamque testam levet, donec interdum os relinquatur. Vix unquam nigrities integrum; caries per totum os perrumpit, maximèque ubi vitiosa calvaria est. Id quoque signi specillo significatur, quod depressum in id foramen quod infra solidam sedem habet, et ob id renitens aliquid invenit, et madens exit. Si pervium invenit, altius descendens inter os et membranam, nihil oppositum invenit, educiturque siccus: non quo non subsit aliqua vitiosa sanies; sed quoniam ibi, ut in latiore sede, diffusa sit. Sive autem nigrities quam terebra detexit, sive caries quam specillum ostendit, os transit, modiolus quidem usus ferè supervacuum est; quia latius pateat necesse est, quod tam

altè processit. Terebrâ verò eâ quàm secundo loco posui, utendum; eaque ne nimis incalescat, subindè in aquam frigidam demittenda est. Sed tùm majore curâ agendum est, quùm jam aut simplex os dimidium perforatum est, aut in duplici superius: illud, spatium ipsum; hoc, sanguis significat. Ergo tùm lentiùs ducenda habena, suspendendaque magis sinistra manus est, et sæpiùs attolenda, et foraminis altitudo consideranda: ut quando-cunquè os perrumpitur, sentiamus, neque pericitemur, ne mucrone cerebri membrana lædatur: ex quo graves inflammationes cum periculo mortis oriuntur. Factis foramiuibus, eodem modo media septa, sed multò circumspectiùs excidenda sunt, ne fortè angulus scalpr eandem membranam violet, donec fiat aditus per quem membranæ custos immittatur: *μηνιγγοφύλακκα* Græci vocant. Lamina ænea est, firma, paulùm resima, ab exteriori parte levis: quæ ubi demissa est, ut exterior pars ejus cerebro propior sit, subindè ei subjicitur quod scalprò discutiendum est: ac si excipit ejus angulum, utrâ transire non patitur; eòque et audaciùs et tutiùs scalprum malleolo subindè medicus ferit, donec excisum undique os eâdem laminâ levetur, tollique sine ullâ noxâ cerebri possit. Ubi totum os ejectum est, circumradendæ lævandæque sunt oræ; et, si quid scobis membranæ insedit, colligendum. Ubi, superiore parte sublatâ, inferior relicta est, non oræ tantùm, sed os quoque totum lævandum est; ut sine noxâ postea cutis increseat, quæ aspero ossi innascens protinùs non sanitatem, sed novos dolores movet. Patefacto cerebro, quâ ratione agendum sit, dicam, quùm ad fracta ossa venero. Si basis aliqua servata est, superimponenda sunt medicamenta non pinguiâ, quæ recentibus vulneribus accommodantur, suprâque imponenda lana succida oleo atque aceto madens. Ubi tempus processit, ab ipso osse

caro inrescit, eaque factum manu sinum complet. Si quod etiam os adustum est, à parte sanâ recedit; subitque inter integram atque emortuam partem caruncula quæ, quod abscessit, expellat; idque ferè, quia testa tenuis et angusta est, λεπτός, id est squama, à Græcis nominatur. Potest etiam evenire, ut ex ictu neque findatur os, neque perfringatur; sed summum tantum collidatur exaspereturque: quod ubi incidit, radi et lævari satis est. Hæc quamvis maximè fiunt in capite, tamen cæteris quoque ossibus communia sunt; ut, ubicumque idem incidet, eodem remedio sit utendum. At quæ fracta, fissa, forata, collisa sunt, quasdam proprias in singulis generibus, quasdam communes in pluribus curationes requirunt: de quibus protinùs dicam, initio ab eadem calvariâ accepto.

SECT. IV. Igitur ubi ea percussa, protinùs requirendum est, num bilem is homo vomuerit; num oculi ejus obcæcati sint; num obmutuerit; num per nares auresve sanguis ei effluerit; num conciderit; num sine sensu quasi dormiens jacuerit: hæc enim non nisi osse fracto eveniunt; atque ubi inciderunt, scire licet necessariam, sed difficilem curationem esse. Si verò etiam torpor accessit, si mens non constat, si nervorum vel resolutio, vel distentio secuta est, verisimile est etiam cerebri membranam esse violatam; eoque in angusto magis spes est. At si nihil horum secutum est, potest etiam dubitari, an os fractum sit: et protinùs considerandum est, lapide, an ligno, an ferro, an alio telo percussum sit, et hoc ipso lævi an aspero, mediocri an vastiore, vehementer an leniter; quia, quò mitior ictus fuit, eò faciliùs os ei restitisse credibile est. Sed nihil tamen melius est, quàm certiore id notâ explorare. Ergo quâ plaga est, demitti specillum oportet, neque nimis tenue, neque acutum, ne, quum in quosdam sinus na-

turales inciderit, opinionem fracti ossis frustrà faciat; neque nimis plenum, ne parvulæ rimulæ fallant. Ubi specillum ad os venit, si nihil nisi læve et lubricum occurrit, integrum id videri potest: si quid asperi est, utique quâ suturæ non sunt, fractum os esse testatur. A suturis se deceptum esse Hippocrates memoriæ prodidit, more scilicet magnorum virorum, et fiduciam magnarum rerum habentium. Nam levia ingenia, quia nihil habent, nihil sibi detrahunt: magno ingenio, multaque nihilominus habituro, convenit etiam simplex veri erroris confessio, præcipueque in eo ministerio quod utilitatis causâ posteris traditur, ne qui decipiantur eadem ratione, quâ quis antè deceptus est. Sed hæc quidem alioquin magni memoria professoris, uti interponeremus, effecit. Potest autem sutura eo nomine fallere, quia æquè aspera est, ut aliquis hanc esse, etiam si rima est, existimet eo loco, quo subesse hanc verisimile est. Ergo eo nomine decipi non oportet, sed os aperire tutissimum est. Nam neque utique certa sedes, ut suprâ posui, suturarum est; et potest idem, et naturaliter commissum et ictu fissum esse, juxtave aliquid fissum habere. Quin aliquandò etiam, ubi ictus fuit vehementior, quamvis specillo nihil invenitur, tamen aperire commodius est. Ac si ne tùm quidem rima manifesta est, inducendum super os atramentum scriptorium est, deindè scalpro id deradendum; nigritiem enim continet, si quid fissum est. Solet etiam evenire, ut alterâ parte fuerit ictus, et os alterâ fiderit. Itaque si graviter aliquis percussus est, si mala indicia subsecuta sunt, neque eâ parte quâ cutis discussa est, rima reperitur, non incommodum est partē alterâ considerare, num quis locus mollior sit et tumeat, eumque aperire, siquidem ibi fissum os reperietur. Nec tamen magno negotio cutis sanescit, etiam si frustrâ secta

est. Os fractum, nisi succursum est, gravibus inflammationibus afficit, difficiliusque postea tractatur. Rarò, sed aliquandò tamen, evenit ut os quidem totum integrum maneat, intus verò ex ictu vena aliqua in cerebri membranâ rupta aliquid sanguinis mittat, isque ibi concretus magnos dolores moveat, et oculos quibusdam obcæcet. Sed ferè contra id dolor est, et eo loco cute incisâ, pallidum os reperitur: idèoque id quoque os excidendum est. Quàcumque autem de causâ curatio hæc necessaria est, si nondùm satis cutis patefacta est, latius aperienda est, donec quidquid læsum est, in conspectu sit. In quo ipso videndum est, ne quid ex ipsâ membranulâ quæ sub cute calvariam cingit, super os relinquatur: siquidem hæc scalpro terebrisve lacerata, vehementes febres cum inflammationibus excitat: itaque eam commodius est ex toto ab osse deduci. Plagam, si ex vulnere est, talem necesse est habeamus, qualem acceperimus: si manu faciendâ est, ea ferè commodissima est, quæ duabus transversis lineis litteræ X figuram accipit, tum deindè à singulis procedentibus lingulis cutis subsecatur. Inter quæ si sanguis fertur, spongiâ subindè in aceto tinctâ cohibendus est, occupandusque objectis linamentis, et caput altiùs excitandum. Neque id vitium ullum metum, nisi inter musculos qui tempora continent, affert; sed ibi quoque nihil tutius fit. In omni verò fissio fractove osse protinùs antiquiores medici ad ferramenta veniebant, quibus id exciderent: sed multò melius est, antè emplastra experiri quæ calvarie causâ componuntur. Eorum aliquid oportet ex aceto mollitum per se super fissum fractumve os imponere, deindè super id aliquandò latius quàm vulnus est, eodem medicamento illitum linteolum, et præter ea succidam lauvam aceto tinctam: tunc vulnus deligare, et quotidie resolvere, similiterque curare usque ad diem

quintum. A sexto die, etiam vapore aquæ calidæ per spongiam fovere; cæteraquæ eadem facere. Quòd si caruncula increscere cõperit, et febricula aut soluta erit, aut levior, et cupiditas cibi reverterit, satisque somni accedat, in eodem medicamento erit perseverandum. Procedente deinðe tempore, emolliendum id emplastrum adjecto cerato ex rosâ factò, quò facilius carnem producat: nam per se reprimendi vim habet. Hâc ratione sæpè rimæ callo quodam implentur, estque ea ossis velut cicatrix, et latius fracta ossa, si qua inter se non cohærebant, eodem callo glutinantur, estque id aliquantò melius velamentum cerebro, quàm caro quæ exciso osse increscit. Si verò sub primâ curatione febris intenditur, brevèsque somni, et iidem per somnia tumultuosi sunt, ulcus madet neque alitur, et in cervicibus glandulæ oriuntur, magni dolores sunt, cibi que super hæc fastidium increscit; tùm demùm ad manum scalprumque veniendum est. Duo verò sub ictu calvariæ pericula sunt, ne vel findatur, vel medium desidat: si fissum est, possunt oræ esse compressæ; vel quia altera super alteram excessit, vel etiam quia vehementer rursùs se commiserunt. Ex quo evenit, ut humor ad membranam quidem descendat, exitum verò non habeat; ac sic eam irritet, et graves inflammationes moveat. At ubi medium desedit, eandem cerebri membranam os urget, interdùm etiam ex fracturâ quibusdam aculeis pungentibus. His ita succurrendum est, ut tamen quàm minimum ex osse dematur. Ergò si ora alteri insedit, satis est id quod eminent, plano scalpro excidere; quo sublato, jam rima hiat quantum curationi satis est. At si oræ inter se comprimuntur, à latere ejus interposito digiti spatio terebrâ foramen faciendum est, ab eoque scalper duabus lineis ad rimam agendus ad similitudinem V litteræ sic, ut vertex ejus à fo-

ramine basis a rimá sit. Quòd si rima longius patet, ab altero foramine rursus similis sinus fieri debet; et ita nihil latens sub eo osse concavo est, abundèque exitus datur intus lædentibus. Nec si fractum quidem os desedit, totum excidi necesse est. Sed sive totum perfractum est, et ab alio ex toto recessit, sive circumpositæ calvariæ inhæret, exiguâ parte, ab eo quod naturaliter se habet, scalpro dividendum est: deindè, in eo quod desedit, juxta rimam quam fecimus, foramina addenda sunt: si in angusto noxa est, duo; si latius patet, tria: septaque eorum excidenda: et tùm scalper utrinquè ad rimam agendus sic, ut lunatum sinum faciat, imaque pars ejus intus ad fracturam, cornua ad os integrum spectent. Deindè, si qua labant, et ex facili removeri possunt, forfice ad id factâ colligenda sunt, maximèque ea quæ acuta membranam infestant. Si id ex facili fieri non potest, subjicienda lamina est, quam custodem ejus membranæ esse proposui; et super eam quidquid spinosum est, et intus eminet, excidendum est: eadem laminâ, quidquid deorsum insidet, attollendum. Hoc genus curationis efficit, ut quâ parte fracta ossa tamen inhærent, solidentur; quâ parte abrupta sunt, sine ullo tormento sub medicamentis tempore excidant, spatiumque inter hæc satis illis magnum ad extrahendam saniem relinquatur, plusque in osse propugnaculi cerebrum habeat, quàm habiturum fuerit eo exciso. His factis, ea membrana acri aceto respergenda est, ut sive aliquid sanguinis ex eâ profluit, cohibeatur; sive intus concretus cruor remanet, discutiatur. Tùm idem medicamentum eodem modo qui suprâ positus est, mollitum, ipsi membranæ imponendum est; cæteraque eodem modo facienda sunt, quæ ad linteolum illitum et lanam succidam pertinent; collocandusque is in loco tepido: et curandum quotidie vulnus bis

etiam æstate. Quòd si membrana per inflammationem intumuerit, infundenda erit rosa tepida : si usque eò tumebit, ut super ossa quoque emineat, coërcebit eam benè trita lenticula, vel folia vitis contrita, et cum recenti vel butyro vel adipe anserino mista; cervixque molliri debet liquido cerato ex irino facto. At si parùm pura membrana videbitur, par modus ejus emplastri et mellis miscendus erit, idque super infundendum; ejusque continendi causâ unum aut alterum linamentum injiciendum, et super linteolo cui emplastrum illitum sit, contegendum. Ubi satis pura membrana est, eadem ratione adjiciendum emplastro ceratum, ut carnem producat. Quod ad abstinentiam verò, et primos ulterioresque cibos potionesque pertinet, eadem quæ in vulneribus præcepi, servanda sunt, eò magis, quò periculosius hæc pars afficitur. Quin etiam, quùm jam non solùm sustineri, sed ali his quoque oportebit, tamen erunt vitanda quæcunque mandenda sunt; item fumus et quidquid excitat sternutamentum. Spem verò certam faciunt membrana mobilis ac sui coloris, caro inerescens rubicunda, facilis motus maxillæ atque cervicis. Mala signa sunt, membrana immobilis, nigra vel livida, vel aliter corrupti coloris; dementia, acris vomitus, nervorum vel resolutio vel distentio, caro livida, maxillarum rigor atque cervicis. Cætera, quæ ad somnum, cibi desiderium, febrem, puris colorem attinent, eadem, quæ in cæteris vulneribus, vel salutaria, vel mortifera sunt. Ubi benè res cedit, incipit ab ipsâ membranâ; vel si os eo loco duplex est, indè quoque caro inerescere; eaque id quod inter ossa vacuum est, replet: nonnunquàm etiam super calvariam exerescit. Quod si incidit, inspergenda squama aeris est, ut id reprimat cohibeatque, ea carnî superdanda quæ ad cicatricem perducant; omnibusque ea locis commo-

dè inducitur, exceptâ frontis eâ parte, quæ paulum super id est quod inter supercilia est: ibi enim vix fieri potest, ut non per omnem ætatem sit exulceratio; quæ linteolo medicamentum habente contegenda sit. Illa utique capite fracto servanda sunt, ut, donec jam valida cicatrix erit, vitentur sol, ventus, frequens balneum, major vini modus.

SECT. V. In naribus verò et os et cartilago frangi solet, et quidem modò adversa, modò à latere. Si adversa fracta sunt, alterumve ex his, nares desidunt, difficulter spiritus trahitur; si à latere os fractum est, is locus cavus est: si cartilago, in alteram partem nares declinantur. Quidquid in cartilagine incidit, excitanda ea leniter est, aut subjecto specillo, aut duobus digitis utrinquè compressis: deindè in longitudinem implicata linamenta, et molli pelliculâ cincta circumsutaque, intùs adigenda sunt: aut eodem modo compositum aliquid ex arido penicillo: aut grandis pinna, gummi vel fabrili glutine illita, et molli pellicula circumdata, quæ desiderare cartilaginem non sinat. Sed si adversa ea fracta est, æqualiter utraque naris implenda est: si à latere, crassius esse debet ab eâ parte in quam passus jacet, ab alterâ tenuius, id quod inseritur. Extrinsecùs autem circumdanda habena est mollis, media illita mixtis inter se similâ et thuris fuligine, eaque ultrâ aures ducenda, et fronti duobus capitibus agglutinanda est: id enim corpori quasi gluten inhærescit, et cum induit, nares commodè continet. Sin quod intùs inditum est, lædit, sicut maximè fit, ubi interior cartilago perfracta est, excitatæ nares eadem tantummodò habenâ continendæ sunt, deindè post quatuordecim dies id ipsum demendum est. Resolvitur autem aquâ calidâ, eaque tùm is locus quotidie fovendus est. Sin os fractum est, id quoque digitis in suam sedem reponendum

est: atque ubi adversum id ictum est, utraque *naris* implenda est; ubi à latere, ea in quam os impulsum est; imponendumque ceratum, et paulò vehementius deligandum est, quia callus eo loco non ad sanitatem tantummodò, sed etiam ad tumorem increscit. A tertio die fovendum id aquâ calidâ est, tantòque magis, quantò propius esse sanitati debet. Quòd si plura erunt fragmenta, nihilominùs extrinsecùs singula in suas sedes digitis erunt compellenda, imponendaque extrinsecùs eadem habena, et super eam ceratum; neque ultrâ fascia adhibenda est. At si quod fragmentum undique resolutum, cum cæteris non glutinabitur, intelligetur id quidem ex humore qui multus ex vulnere feretur; vulsellâ verò extrahetur: finitisque inflammationibus, imponetur aliquod medicamentum ex iis quæ leniter reprimunt. Pejus est, ubi aut ossi aut cartilaginî fractæ, cutis quoque vulnus accessit. Id admodum rarò fit. Si incidit, illa quidem nihilominùs eadem ratione in suas sedes excitanda sunt: cuti verò superimponendum emplastrum aliquod ex his quæ recentibus vulneribus accommodata sunt; sed insuper nullo vinculo deligandum est.

SECT. VI. In aure quoque interdum rumpitur cartilago: quod si incidit, antequàm pus oriatur, imponendum glutinans medicamentum est; sæpè enim suppurationem prohibet, et aurem confirmat. Illud et in hâc, et in naribus ignorari non oportet; non ipsam quidem cartilaginem glutinari, circa tamen carnem increscere, solidarique eum locum: itaque si cum cute cartilago rupta est, cutis utrinquè suitur. Nunc autem de eâ dico quæ, cute integrâ, frangitur. In eâ verò si jam pus natum est, aperienda alterâ parte cutis, et ipsa cartilago contrâ lunatâ plagâ excidenda est: deindè utendum est medicamento leniter sanguinem suppressente, quale

lycium est aquâ dilutum, donec sanguis fluere desinat: tum imponendum linteolum cum emplastro sic, ut pingue omne vitetur; et à parte posteriore lana mollis auri subjicienda est, quæ, quod est inter hanc et caput, compleat: tum ea leniter deliganda est, et à tertio die vapore, ut in naribus posui, fovenda. Atque in his quoque generibus abstinentia primi temporis necessaria est, donec inflammatio finiatur.

SECT. VII. Ab his ad maxillam venturus indicanda quædam puto, communiter ad omnia ossa pertinentia, ne sæpius eadem dicenda sint. Omne igitur os modò rectum, ut lignum, in longitudinem finditur, modò frangitur transversum, interdum obliquum: atque ad ipsum nonnunquam retusa habet capita, nonnunquam acuta. Quod genus pessimum est, quia neque facile committuntur, quæ nulli retuso innituntur, et carnem vulnerant, interdum nervum quoque aut muscolum. Quin etiam aliquandò plura fragmenta fiunt; sed in aliis quidem ossibus ex toto sæpè fragmentum à fragmento recedit; maxillæ verò semper, aliquâ parte etiam vexata ossa inter se cohærent. Igitur in primis digitis duobus utrinquè prementibus, et ab ore, et ab cute omninò ossa in suam sedem compellenda sunt: deindè, si transversa maxilla fracta est (sub quo casu ferè dens super proximum dentem excidit) ubi ea in suam sedem collocata est, duo proximi dentes, aut, si hi labant, posteriores inter se setâ deligandi sunt. Id in alio genere fracturæ supervacuum est, cætera eadem facienda sunt: nam linteolum duplex madens vino et oleo superinjiciendum cum eâdem similâ et eâdem thuris fuligine est: deindè aut fascia, aut mollis habena media in longitudinem incisa, ut utrinquè mentum complectatur, et indè capita ejus supra caput adducta ibi deligentur. Illud quoque ad omnia ossa perti-

nens dictum erit; famem primùm esse necessariam, deindè à die tertio humidum cibum, sublatà inflammatione, paulò pleniorè, eumque qui carnem alat; per omne tempus vinum esse alienum: deindè tertio die resolvi debere, foverique per spongiam vapore aquæ calidæ, eademque quæ primò fuerunt, superdari: idem die quinto fieri, et donec inflammatio finiatur, quæ vel nono die vel septimo ferè solvitur: eâ sublatà, rursùs ossa esse tractanda, ut si quod fragmentum loco suo non est, reponatur: neque id esse solvendum, nisi duæ partes ejus temporis intra quod quæque ossa confervent, transierint. Ferè verò intra quartum decimum, et unum et vicesimum diem saesunt, maxilla, malæ, jugulum, pectus, latum os scapularum, costæ, spina, coxarum os, tali, calx, manus, planta: intra vicesimum et tricesimum diem crura, brachiaque: intra septimum et vicesimum, et quadragesimum, humeri et femina. Sed de maxillâ illud quoque adjiciendum est, quòd humidus cibus diù assumendus est: atque etiam quùm tempus processit, in lagano similibusque aliis perseverandum est, donec ex toto maxillam callus firmarit: item primis utique diebus habendum silentium.

SECT. VIII. I. Jugulum verò si transversum fractum est, nonnunquàm per se rursùs rectè coit, et nisi movetur, sanâri sine vincturâ potest; nonnunquàm verò, maximè ubi motum est, elabitur; ferèque id, quod ab humero est, sub id quod à pectore est, in posteriorem partem inclinatur. Cujus ea ratio est, quòd per se non movetur, sed cum humeri motu consentit: itaque, eo subsistente, subit humerus agitat. Rarò verò admodùm in priorem partem jugulum inclinatur, adeò ut magni professores nunquàm se vidisse memoriae mandarint: sed locuples tamen ejus rei auctor Hippo-

crates est. Verùm ut dissimilis uterque casus est, sic quaedam dissimilia requirit. Ubi ad scapulas jugulum tendit, simul dextrâ manu planâ propellendus in posteriorem partem humerus est, et illud in priorem attrahendum: ubi ad pectus conversum est, ipsum quidem retrò dandum, humerus autem in priorem partem adducendus est: ac, si is inferior est, non id quod à pectore est, deprimendum est, quia immobile est, sed humerus ipse attollendus: sic as superior est, id quod pectore est, implendum lanâ, et humerus ad pectus deligandus est. Si acuta fragmenta sunt, incidi contra cutis debet; et ex ossibus ea quæ carnem vulnerant, præcidenda sunt: tum retusa ossa committenda sunt. Si quod ab aliquâ parte eminet, opponendum ei triplex linteolum est, in vino et oleo tinctum. Si plura fragmenta sunt, excipienda sunt ex ferulâ facto canaliculo, eodemque intus incerato, ne fascia diducatur; quæ jugulo composito circumdanda est sæpius potiùs quàm valentiùs: quod ipsum quoque in omnibus ossibus fractis perpetuum est. A dextro verò jugulo, si id fractum est, ad alam sinistram, à sinistro ad dexteram, rursusque sub alâ suâ fasciâ dari debet. Post hæc si jugulum ad scapulas inclinatum est, brachium ad latus; si in partem priorem, ad cervicem deligandum est, supinusque homo collocandus; cæteraque eadem facienda, quæ suprâ comprehensa sunt.

2. Sunt verò plura ossa ferè immobilia, vel dura, vel cartilaginosa, quæ vel franguntur, vel forantur, vel colliduntur, vel finduntur, ut malæ, pectus, latum os scapularum, costæ, spina, coxarum os, tali, calx, manus, planta: horum omnium eadem curatio est. Si suprâ vulnus est, id suis medicamentis nutriendum est: quo sanescente, rimas quoque ossis, aut si quod foramen est, callus implet. Si cutis integra est, et os læ-

sum esse ex dolore colligimus, nihil aliud quàm quiescendum, imponendumque ceratum est, et leniter deligandum, donec sanitate ossis dolor finiatur.

SECT. IX. I. Propriè tamen quædam de costâ dicenda sunt, quia juxtâ viscera, gravioribusque periculis is locus expositus est. Hæc quoque igitur interdùm sic finditur, ut ne summum quidem os, sed interior pars ejus, quæ rara est, lædatur: interdùm sic, ut eam totam is casus perruperit. Si tota fracta non est, nec sanguis exspuitur, nec febricula sequitur, nec quidquam suppurat, nisi admodùm rarò, nec dolor magnus est; tactu tamen is locus leviter indolescit; sed abundè est eadem quæ suprâ scripta sunt, facere, et à mediâ fasciâ incipere deligare, ne in alterutram partem hæc cutem inclinet. Ab uno verò et vicesimo die, quo utique os esse debet glutinatum, id agendum cibus uberioribus est ut corpus quàm plenissimum fiat, quò meliùs os vestiatur, quod illo locò tenerum adhuc injuriæ sub tenui cute expositum est. Per omne autem tempus curationis vitandus clamor, sermò quoque, tumultus, ira, motus vehementior corporis, fumus, pulvis, et quidquid vel tussim vel sternutamentum movet; ne spiritum quidem magnoperè continere expedit. At si tota costa perfracta est, casus asperior est: nam et graves inflammationes, et febris, et suppuratio, et sæpè vitæ periculum sequitur, et sanguis spuitur. Ergò, si vires patiuntur, ab eo brachio quod super eam costam est, sanguis mittendus est: si non patiuntur, alvus tamen sine ullo acri ducenda est, diutiùsque inediâ pugnandum. Panis verò ante septimum diem non assumendus, sed unâ sorbitione vivendum, imponendumque ei loco ceratum ex lino factum, cui cocta quoque resina adjuncta sit, aut Polyarchi malagma, aut panni ex vino et rosâ et oleo, superque imponenda lana succida mollis,

et duæ fasciæ à mediis orsæ, minimèque adstrictæ. Multò verò magis omnia vitanda, quæ suprâ posui, ad eò ut ne spiritus quidem sæpius movendus sit. Quòd si tussis infestabit, ad id potio sumenda erit, vel ex trixagine, vel ex rutâ, vel ex herbâ stœchade, vel ex cumino et pipere. Gravioribus verò doloribus urgentibus, cataplasma imponi quoque conveniet vel ex lolio, vel ex hordeo cui pinguis fici tertia pars sit adjecta: et id quidem interdiù superjacebit; noctu verò idem, aut ceratum, aut malagma, aut panni, quia potest cataplasma decidere. Ergò quotidie quoque resolvetur, donec jam cerato aut malagmate possimus esse contenti: et decem quidem diebus extenuabitur fame corpus, ab undecimo verò ali incipiet: ideòque etiam laxior quàm primò fascia circumligabitur; ferèque ea curatio ad quadagesimum diem perveniet. Sub quâ si metus erit suppurationis, plus malagma quàm ceratum ad digerendum proficiet. Si suppuratio vicerit, neque per quæ suprâ scripta sunt, discuti potuerit, omnis mora vitanda erit, ne os infrâ vitietur; sed quâ parte maximè tumebit, demittendum erit candens ferramentum, donec ad pus perveniat; idque effundendum. Si nusquàm caput se ostendet, ubi maximè pus subsit, sic intelligimus. Cretâ cimoliâ totum locum illinemus, et sicari patiemur: quo loco maximè humor in eâ perseverabit, ibi pus proximum erit, eaque uri debebit. Si latius aliquid abscedet, duobus aut tribus locis erit perforandum, demittendumque linamentum, aut aliquid ex penicillo quod summum lino sit devinctum, ut facilè educatur: reliqua eadem, quæ in cæteris adustis, facienda sunt. Ubi purum erit ulcus, ali corpus debebit, ne tabes, perniciosa futura, id malum subsequatur. Nonnunquàm etiam levius ipso osse affecto, et inter initia neglecto, non pus, sed humor quidam, mucis similis, intus coit,

mollescitque contrâ cutis : in quâ simili ustione utendum est.

2. In spinâ quoque est quod propriè notemus. Nam si id quod ex vertebrâ excedit, aliquo modo fractum est, locus quidem concavus fit; punctiones autem in eo sentiuntur, quia necesse est ea fragmenta spinosa esse : quo fit, ut homo in interiorem partem subindè nitatur. Hæc noscendæ rei causâ sunt : medicamentis verò iisdem opus est, quæ primâ parte hujus capitis exposita sunt.

SECT. X. I. Similes rursûs ex magnâ parte casus curationesque sunt humeri et femoris : communia etiam quædam humeris, brachiis, feminibus, cruribus, digitis : si quidem ea minimè periculosè media franguntur. Quò propior fractura capiti vel superiori vel inferiori est, eò pejor, est : nam et majores dolores affert, et difficiliùs curatur. Ea maximè tolerabilis est simplex, transversa; pejor, ubi fragmenta multa atque ubi obliqua; pessimum, ubi eadem acuta. Nonnunquàm autem fracta in his ossa in suis sedibus remanent, multò sæpiùs excidunt, aliudque super aliud effertur : idque ante omnia considerari debet, et sunt notæ certæ. Si suis sedibus sunt mota, resima, punctionisque sensum præsentant; tactu inæqualia sunt. Si verò non adversa, sed obliqua junguntur, quod fit ubi loco suo non sunt, membrum id altero latere brevius est, et musculi ejus tument. Ergò si hoc deprehensum est, protinùs id membrum oportet extendere : nam nervi musculique intenti per ossa contrahuntur, neque in suum locum veniunt, nisi illos per vim aliquis intendit. Rursûs, si primis diebus id omissum est, inflammatio oritur; sub quâ et difficilè et periculosè vis nervis adhibetur : nam distentio nervorum vel cancer sequitur, vel certè, ut mitissimè agatur, pus. Itaque si antè reposita ossa non sunt, postea reponenda sunt. Intendere au-

tem digitorum vel aliud quodque membrum, si adhuc tenerum est, etiam unus homo potest, quum alteram partem dextram, alteram sinistram prehendit: valentius membrum duobus eget, qui in diversa contendunt. Si firmiores nervi sunt, ut in viris robustis, maximèque eorum femibus et eruribus evenit, habenis quoque vel linteis fasciis utrinque capita articularum deliganda, et per plures in diversa ducenda sunt. Ubi paulò longius, quam naturaliter esse debet, membrum vis fecit, tum demum ossa manibus in suam sedem compellenda sunt, indiciumque ossis repositi est dolor sublatus. Et membrum alteri æquatum involvendum duplicibus triplicibusve pannis in vino et oleo tinctis, quos linteos esse commodius est. Ferè verò fasciis sex opus est. Prima brevissima adhibenda, quæ circa fracturam ter voluta sursum versum feratur, et quasi in cochleam serpat; satisque est eam ter hoc quoque modo circumire. Altera dimidio longior, eaque, si quâ parte os eminent, ab eâ, si totum æquale est, undelibet super fracturam incipere debet, priori adversa, deorsumque tendere, atque iterum ad fracturam reversa in superiore parte ultra priorem fasciam desinere. Super has injiciendum latiore linteo ceratum est, quod eas contineat; ac si quâ parte os eminent, triplex eâ pannus objiciendus, eodem vino et oleo madens. Hæc tertiâ fasciâ comprehendenda sunt, quartâque sic, ut semper insequens priori adversa sit, et tertia tantum in inferiore parte, tres in superiore finiant, quia satius est sæpius circumire, quam adstringi; siquidem id quod adstrictum est, alienatur, et canero opportunum est: articulum autem quam minimè vincire opus est; sed si juxta hunc os fractum est, necesse est. Deligatum verò membrum in diem tertium continendum est: eaque vinctura talis esse debet, ut primo die

nihil offenderit, non tamen laxa visa sit; secundo laxior, tertio jam penè resoluta. Ergò tùm rursùm id membrum deligandum, adjiciendaque prioribus quinta fascia est; iterùmque quinto die resolvendum est, et sex fasciis involvendum sic, ut tertia et quinta infrà, cæteræ suprà finiantur. Quotiescunquè autem solvitur membrum, calidâ aquâ fovendum est: sed si juxta articulum fractura est, diù instillandum vinum est, exiguâ parte olei adjectâ, eademque omnia facienda, donec adeò inflammatio solvatur, ut tenuius quoque quàm ex consuetudine id membrum fiat. Quòd si septimus dies non dedit, certè nonus exhibet: tùm facillimè ossa tractantur. Rursùs ergò si parùm commissa sunt, committi debent: si qua fragmenta eminent, in suas sedes reponenda sunt: deindè eodem modo membrum deligandum, ferulæque super accommodandæ sunt, quæ fissæ circumpositæque ossa in suâ sede contineant; et, in quam partem fractura inclinât, ab eâ latior valentiorque ferula imponenda est. Easque omnes circa articulum esse oportet resimas, ne hunc lædant, nec ultrâ adstringi quàm ut ossa contineant: et quùm spatio laxentur, tertio quoque die paulùm habenis suis coarctari: ac si nulla prurigo, nullus dolor est, sic manere, donec duæ partes ejus temporis quo os quodque confervet, compleantur: postea levius aquâ calidâ fovere, quia primo digeri materiam opus est, tùm evocari. Ergò cerato quoque liquido id leniter est ungendum, perfricandaque summa cutis est, laxiusque id deligandum est. Tertio quoque die solvendum sic, ut remotâ calidâ aquâ, cætera eadem fiant: tantummodò singulæ fasciæ, quoties resolutæ fuerint, subtrahantur.

2. Hæc communia sunt, illa propria. Si quidem humerus fractus, non sic, ut membrum aliud, intenditur;

sed homo collocatur alto sedili, medicus autem humi-
liore adversus. Una fascia brachium amplexa, ex cer-
vice ipsius qui læsus est, id sustinet; altera ab alterâ
parte super cubitum data, ibi accipit nodum: tertia
vincto imo humero deorsùm demittitur, ibi quoque ca-
pitibus ejus inter se junctis. Deindè ab occipitio ipsius,
minister sub eâ fasciâ quam secundo loco posui, por-
recto, si dexter humerus ducendus est, dextro, si si-
nister, sinistro brachio, demissum inter femina ejus qui
curatur, baculum tenet: medicus super eam fasciam
de quâ tertio loco dixi, plantam injicit dextram, si si-
nister; sinistram, si dexter humerus curatur; simulque
alteram fasciam minister attollit, alteram premit medi-
cus: quo fit ut leniter humerus extendatur. Fasciis verò,
si medium aut imum os fractum est, brevioribus opus
est; si summum, longioribus, ut ab eo sub alterâ quo-
que alâ per pectus et scapulas porrigantur. Protinùs verò
brachium quùm deligatur, sic inclinandum est, idque ef-
ficat, ut ante fascias quoque sic figurandum sit: ne postea
suspensum aliter atque quùm deligabatur, humerum in-
clinet: brachioque suspenso, ipse quoque humerus ad la-
tus leniter deligandus est: per quæ fit ut minimè movea-
tur: ideòque ossa sic se habent, ut aliquis composuit.
Quùm ad ferulas ventum est, extrinsecus esse earum lon-
gissimæ debent, à lacerto breviores, sed sub alâ brevissi-
mæ. Sæpiùs eæ resolvendæ sunt, ubi in viciniâ cubiti
humerus fractus est, ne ibi nervi rigescant, et inutile
brachium efficiant. Quoties solutæ sunt, fractura manu
continenda, cubitus aquâ calidâ fovendus, et molli ce-
rato perfricandus; ferulæque vel omninò non impo-
nendæ, contrâ eminentiâ cubiti, vel aliquantò breviores
sint.

3. At si brachium fractum est, in primis consideran-
dum est, alterum os an utrumque comminutum sit:

non quò alia in ejusmodi casu curatio sit admovenda; sed primùm, ut valentiùs extendatur, si utrumque os fractum est; quia necesse est minùs nervos contrahi, altero osse integro eosque intendente: deindè, ut curiosiùs omnia in continendis ossibus fiant, si neutrum alteri auxilio est: nam ubi alterum integrum est, plus opis in eo quàm in fasciis ferulisque sit. Deligari autem brachium debet paulùm pollice ad pectus inclinato, si quidem is maximè brachii naturalis habitus sit; idque involutum mitellâ commodissimè excipitur, quæ latitudine ipsi brachio, perangustis capitibus collo injicitur; atque ita commodè brachium ex cervice suspensum est: idque paulùm suprà cubiti alterius regionem pendere oportet.

4. Quòd si ex summo cubito quid fractum sit, glutinare id vinciendo alienum est; fit enim brachium immobile: at si nihil aliud quàm dolori occursum est, idem qui fuit, ejus usus est.

5. In crure æquè ad rem pertinet, alterum saltem os integrum manere. Commune verò ei femorique est quod, ubi deligatum est, in canalem conjiciendum est. Is canalis et ab inferiori parte foramina habere debet, per quæ si quis humor excesserit, descendat; et à plantâ moram quæ simul et sustineat eam, et delabi non patiatur; et à lateribus cava per quæ, loris datis, moræ quædam crus femurque, ut collocatum est, detineant. Esse etiam is debet à plantâ, si crus fractum est, circa poplitem; si femur, usque ad coxam; si juxta superius caput femoris, sic, ut ipsa ei quoque coxa insit. Neque tamen ignorari oportet, si femur fractum est, fieri brevius, quia nunquàm in antiquum statum revertitur, summisque digitis postea cruris ejus insisti: sed multò tamen femori debilitas est, ubi fortunæ negligentia quoque accessit.

6. *Digitum satis est ad unum surculum post inflammationem deligari.*

7. *His propriè ad singula membra pertinentibus, rursus illa communia sunt. Primis diebus fames; deindè tùm quùm jam increscere callum oportet, liberalius alimentum; longa à vino abstinentia, fomentum aquae calidae, dùm inflammatio est, liberale; quùm ea desiit, modicum: tùm etiam longior ulterioribus ex liquido cerato membris, et mollis tamen unctio. Neque protinùs exercendum id membrum, sed ad antiquos usus paulatim reducendum est. Gravius aliquantò est, quùm ossis fracturae carnis quoque vulnus accessit, maximèque, si id musculi femoris aut humeri senserint; nam inflammationes multò graviores, et promptiores cancos habent. Ac femur quidem, si ossa inter se cesserunt, fere præcidi necesse est: humerus verò quoque in periculum venit, sed faciliùs conservatur. Quibus periculis etiam magis id expositum, quod juxtà ipsos articulos ictum est: curiosiùs igitur agendum est; et musculus quidem per mediam plagam transversus præcidendus; sanguis verò, si parùm fluxit, mittendus: corpus inedià extenuandum. Ac reliqua quidem membra lentiùs intendenda, et leniùs in his ossa in suam sedem reponenda sunt: his verò neque intendi nervos, neque ossa tractari satis expedit: ipsique homini permittendum est, ut sic ea collocata habeat, quemadmodùm minimè lædunt. Omnibus autem his vulneribus imponendum primò linamentum est vino madens, cui rosæ paulùm admodùm adjectum sit: cætera eadem. Deligandaque fasciis sunt aliquantò quàm vulnus est latioribus, laxiùs scilicet quàm si ea plaga non esset: quantò faciliùs et alienari et occupari cancro vulnus potest, numero potiùs fasciarum id agendum est, ut laxæ quoque æquè contineant. Quod in femore hu-*

meroque sic fiet, si ossa fortè rectè concurrerint: sin aliter se habebunt, eatenùs circumdari fascia debebit, ut impositum medicamentum contineat. Cætera eadem quæ suprâ scripsi, facienda sunt; præterquàm quod neque ferulis neque canalibus, inter quæ vulnus sanescere non potest, sed pluribus tantummodò et latioribus fasciis opus est: ingerendum quoque subindè in eas est calidùm oleum et vinum; magisque in primo fame utendum: vulnus calidâ aquâ fovendum, frigusque omni ratione vitandum est; et transeundum ad medicamenta quæ puri movendo sunt: major quoque vulneris quàm ossis cura agenda: ergo quotidie solvendum id nutriendumque est. Inter quæ si quod parvulum fragmentum ossis eminet, id si retusum est, in suam sedem dandum; si acutum, antè acumen ejus, si longius est, præcidendum; si brevius, limandum et utrumque scalpro lævandum; tùm ipsum recondendum est: ac si id manus facere non potest, vulsella, quali fabri utuntur, injicienda est, rectè se habenti capite, ab eâ parte quâ sima est, ut ea parte quâ gibba est, eminens os in suam sedem compellat. Si id majus est, membranulisque cingitur, sinere oportet eas sub medicamentis, resolvi; idque os, ubi jam nudatum est, abscindere; quod maturius scilicet faciendum est. Potest quoque eâ ratione et os coire, et vulnus sanescere; illud suo tempore, hoc prout se habet. Nonnunquàm etiàm in magno vulnere evenit, ut fragmenta quædam velut emoriantur, neque cum cæteris coeant: quod hæc quoque ex modo fluentis humoris colligitur; quò magis necessarium est sæpius ulcus resolvere atque nutrire. Sequitur verò, ut id os per se post aliquot dies excidat: ac quùm jam misera antea conditio vulneris sit, tamen id interdùm manû latiusque facies. Sæpè etiàm, integrâ cute, os abrumpitur, protinusque prurigo et dolor oritur. Quæ solvere, si accidit, maturius

oportet, et fovere aquâ per æstatem frigidâ, per hiemem egelidâ; deindè ceratum myrteum imponere. Interdùm fractura quibusdam velut aculeis carnem vexat; quo à prurigine et punctionibus cognito, aperire id medicus, eosque aculeos præcidere necesse habet. Reliqua verò curatio in utroque hoc casu eadem est quæ, ubi ictus plagam protinùs intulit. Puro jam ulcere, cibus hic quoque utendum est carnem producentibus. Si brevius adhuc membrum est, et ossa loco suo non sunt, paxillus tenuis et quàm lævissimi generis inter ea demitti debet sic, ut capite paulùm supra ulcus emineat, isque quotidie plenior adigendus est, donec par id membrum alteri fiat: tùm paxillus removendus, vulnusque sanandum est. Cicatrix inducta fovenda frigidâ aquâ est, in quâ myrtus, hedera, aliæve similes verbenæ decoctæ sint; illinendumque medicamentum quod siccet, et magis etiam hic quiescendum, donec id membrum confirmetur. Si quandò verò ossa non conferbuerunt, quia sæpè mota sunt, sæpè soluta, in aperto deindè curatio est; possunt enim coïre. Si vetustas occupavit, membrum extendendum est, ut aliquid lædatur: ossa inter se manu dimovenda, ut concurrèdo exasperentur, et ut, si quid pingue est, eradatur, totumque id quasi recens fiat; magnâ tamen curâ habitâ, ne nervi musculive lædantur. Tùm vino fovendum est, in quo mallicorium decoctum sit, imponendumque id ipsum ovi albo mixtum: tertio die resolvendum, fovendumque aquâ, in quâ verbenæ, de quibus supra dixi, decoctæ sint: quinto die idem faciendum, ferulæque circumdandæ. Cætera et ante et post eadem faciendâ, quæ suprâ scripsi. Solent tamen interdùm transversa inter se ossa confervere; eoque et brevius membrum et indecorum fit; et si capita acutiora sunt, assiduæ punctiones sentiuntur: ob quam causam frangi rursùs ossa et di-

rimi debent. Id hoc modo fit. Calidâ aquâ multâ membrum id fovetur, et ex cerato liquido perfricatur intenditurque: et inter hæc medicus pertractans ossa, ut adhuc tenero callo, manibus ea diducit, compellitque id quod eminent, in suam sedem; et, si parùm valuit, ab eâ parte in quam os se inclinat, involutam lanâ regulam objicit: atque ita deligando assuescere iterum vetustæ sedi cogit. Nonnumquàm autem rectè quidem ossa cohæserunt, superincrevit verò nimius callus; ideòque locus intumuit. Quòd ubi incidit, diù leniterque id membrum perfricandum est ex oleo et sale et nitro, multùmque aquâ calidâ salsâ fovendum, et imponendum malagma quod digerat, adstrictiùsque alligandum: oleribus quoque et prætereà vomitu utendum, per quæ cum carne callus quoque extenuatur. Confert quoque aliquid de sinapi cum ficu in alterum par membrum impositum, donec id paulùm erodat, eòque evocet materiam. Ubi his tumor extenuatus est, rursùs ad ordinem vitæ revertendum est.

SECT XI. Ac de fractis quidem ossibus hætenùs dictum sit. Moventur autem ea sedibus suis duobus modis: nam modò quæ juncta sunt inter se, dehiscunt, ut quùm latum scapularum os ab humero recedit, et in brachio radius à cubito, et in crure tibia à surâ; interdùm è saltu, calcis os à talo; quod rarò tamen fit: modò articuli suis sedibus excidunt. Antè de prioribus dicam. Quorum ubi aliquid incidit, protinùs is locus cavus est, depressusque digitus sinum invenit: deindè gravis inflammatio oritur, atque in talis præcipuè: siquidem febres quoque et caneros, et nervorum vel distentiones vel rigores qui caput scapulis annectunt, movere consuevit: quorum vitandorum causâ, facienda eadem sunt, quæ in ossibus mobilibus læsis. Ubi aliquid incidit, protinùs his locis proposita sunt, ut dolor

tumorque per ea tollantur : nam diducta hæc ossa nunquam rursus inter se junguntur, et ut aliquid decoris eo loco, sic nihil usus admittitur. Maxilla verò et vertebræ, omnesque articuli, quum validis nervis comprehendantur, excidunt aut vi expulsi, aut aliquo casu nervis vel ruptis vel infirmatis : faciliusque in pueris et adolescentulis quàm in robustioribus. Hi quoque elabuntur in priorem et in posteriorem, in interiorem et exteriorem partem ; quidam omnibus modis, quidam certis. Sunt quoque quædam communia omnium signa ; quædam propria cujusque ; siquidem semper eâ parte tumor est in quam os prorumpit, eâ sinus à quâ recessit. Et hæc quidem in omnibus deprehenduntur, alia verò in singulis ; quæ, simul atque de quoque dicam, proponenda erunt. Sed ut excidere omnes articuli possunt, sic non omnes reponuntur. Caput enim, ubi excidit, nunquam compellitur, neque in spinâ vertebra ; neque ea maxilla quæ utràque parte prolapsa, antequàm reponeretur, inflammationem movit : rursùm qui nervorum vitio prolapsi sunt, compulsi quoque in suas sedes, iterùm excidunt : at quibus in pueritiâ exciderunt, neque repositi sunt, minùs quàm cæteri crescunt : omniumque quæ loco suo non sunt, caro emacrescit, magisque in proximo membro quàm in ulteriore, ut puta, si humerus loco suo non est, major in eo ipso fit macies quàm in brachio ; major in hoc quàm in manu. Tum pro sedibus et pro casibus qui inciderunt, aut major aut minor usus ejus membri relinquitur, quòque in eo plus usus superest, eò minùs id extenuatur. Quidquid autem loco suo motum est, ante inflammationem reponendum est : si illa occupavit, dum conquiescat, laccessandum non est : ubi finita est, tentandum est in his membris quæ id patiuntur. Multùm autem eò confert et corporis et nervorum habitus :

nam si corpus tenue, si humidum est, si nervi infirmi, expeditius os reponitur: sed et primò facilius excidit, et postea minùs fideliter continetur. Quæ contraria his sunt, meliùs continent; sed id quod expulsum est, difficulter admittunt. Oportet autem ipsam inflammationem levare, super succidâ lanâ ex aceto impositâ: à cibo, si valentioris articuli casus est, triduo, interdùm etiam quinque diebus abstinere; bibere aquam calidam, dùm sitim finiat; curiosiùsque hæc facere, his ossibus motis, quæ validis plenisque musculis continentur; si verò etiam febris accessit, multò magis: deindè, die quinto fovere ex aquâ calidâ; remotâque lanâ, ceratum imponere ex cyprino factum, nitro quoque adjecto, donec omnis inflammatio finiatur. Tunc infriktionem ei membro adhibere: cibus uti bonis, uti vino modicè; jamque ad usus quoque suos id membrum promovere: quia motus ut in dolore pestifer, sic aliàs saluberrimus corpori est. Hæc communia sunt, nunc de singulis dicam.

SECT. XII. Maxilla in priorem partem propellitur; sed modò alterâ parte, modò utrâque. Si alterâ, in contrariam partem ipsa mentumque inclinatur; dentes paribus non respondent, sed sub his qui secant, canini sunt: at si utrâque, totum mentum in exteriorem partem promovetur, inferioresque dentes longiùs quàm superiores excedunt, intentique super muscoli apparent. Primo quoque tempore homo in sedili collocandus est sic, ut minister à posteriore parte caput ejus contineat; vel sic ut juxta parietem is sedeat, subjecto inter parietem et caput ejus scorteo pulvino duro, eoque caput per ministrum urgeatur, quo sit immobilius. Tùm medici digiti pollices linteolis vel fasciis, ne dilabantur, involuti, in os ejus conjiciendi; cæteri extrinsecùs admovendi sunt. Ubi vehementer maxilla apprehensa est, si unâ parte procidit, concutiendum mentum,

et ad guttur adducendum est : tunc simul et caput apprehendendum, et, excitato mento, maxilla in suam sedem compellenda, et os ejus comprimendum est sic, ut omnia penè uno momento fiant. Sin utrâque parte prolapsa est, eadem omnia facienda; sed æqualiter retrò maxilla agenda est. Reposito osse, si cum dolore oculorum et cervicis iste casus incidit, ex brachio sanguis mittendus est. Quùm omnibus verò quorum ossa mota sunt, primò liquidior cibus conveniat, tum his præcipuè : adeò ut sermo quoque frequenti motu oris nervos lædat.

SECT. XIII. Caput duobus processibus in duos sinus summæ vertebræ demissis, super cervicem contineri in primâ parte proposui. Hi processus interdùm in posteriorem partem excidunt : quo fit, ut nervi sub occipitio extendantur, mentum pectori agglutinetur, neque bibere is, neque loqui possit, interdùm sine voluntate semen emittat; quibus celerrimè mors supervenit. Ponendum autem hoc esse credidi, non quo curatio ejus rei ulla sit; sed ut res indicii cognosceretur, et non putarent sibi medicum defuisse, si qui sic aliquem perdidissent.

SECT. XIV. Idem casus manet eos quorum in spinâ vertebræ exciderunt : id enim non potest fieri, nisi et medullâ quæ per medium, et duabus membranulis quæ per duos à lateribus processus feruntur, et nervis qui continent, ruptis. Excidunt autem eæ et in posteriorem partem, et in priorem, et supra septum transversum, et infra : in utramvis partem exciderint, à posteriore parte vel tumor vel sinus erit : si super septum id incidit, manus resolvuntur, vomitus aut distentio nervorum insequitur, spiritus difficulter movetur, dolor urget, et aures obtusæ sunt : si sub septo, femina resolvuntur, urina supprimitur, interdùm etiam sine vo-

luntate prorumpit. Ex ejusmodi casibus, ut tardius quàm ex capitis, sic tamen intra triduum homo moritur. Nam quod Hippocrates dixit, vertebrâ in exteriorem partem prolapsâ, pronum hominem collocandum esse et extendendum, tùm calce aliquem super ipsum debere subsistere, eamque intus impellere; in his accipiendum est quæ paulum excesserunt, non in his quæ toto loco motæ sunt. Nonnunquàm enim nervorum imbecillitas efficit, ut, quamvis non exciderit vertebra, paulum tamen in priorem partem promineat. Id non jugulat: sed ab interiore parte ne contingit quidem posse: ab exteriori si propulsum est, plerumquæ iterum redit; nisi, quod admodum rarum est, vis nervis restituta est.

SECT. XV. Humerus autem, modò in alam excidit, modò in partem priorem. Si in alam delapsus est, ei junctus cubitus recedit ab latere, sursumque juxta ejusdem partis aurem cum humero porrigi non potest, longiusque altero id brachium est: si in priorem partem, summum quidem brachium extenditur, minùs tamen quàm naturaliter: difficiliusque in priorem partem quàm in posteriorem cubitus porrigitur. Igitur si in alam humerus excidit, et vel puerile adhuc est corpus, vel molle certè et imbecilibus nervis intentum est, satis est collocare id in sedili, et ex duobus ministris alteri imperare, ut caput lati scapularum ossis leniter reducat, alteri ut brachium extendat; ipsum posteriore parte residentem humerum sub alâ ejus cogere, simulque et ille latum os, et alterâ manu brachium ejus ad latus impellere. At si vastius corpus, nervive robustiores sunt, necessaria est spathula lignea, quæ et crassitudinem duorum digitorum habet, et longitudine ab alâ ad digitos pervenit; in quâ summâ capitulum est rotundum et leniter cavum, ut recipere

particulam aliquam ex capite humeri possit. In eâ bina foramina tribus locis sunt inter se spatio distantibus, inque ea lora mollia conjiciuntur. Ea spatha, fasciâ involuta, quò minus tactu lædat, ad alam à brachio dirigitur sic, ut caput ejus summæ alæ subjiciatur: deindè loris suis ad brachium deligatur; uno loco paulùm infrâ humeri caput, altero paulùm supra cubitum, tertio supra manum: cui rei protinùs intervalla quoque foraminum apta sunt. Sic brachium deligatum super scalæ gallinariæ gradum trajicitur, ita altæ, ut consistere homo ipse non possit; simulque in alteram partem corpus demittitur, in alteram brachium intenditur; eoque fit ut capite ligni caput humeri impulsus in suam sedem, modò cum sono, modò sine hoc, compellatur. Multas esse alias rationes scire facile est, uno Hippocrate lecto; sed non alia magis usu comprobata est. At si in priorem partem humerus excidit, supinus homo collocandus est, fasciâque aut habenâ media ala circumdanda est, capitaque ejus post caput hominis ministro tradenda, brachium alteri; præcipiendumque, ut ille habenam, hic brachium extendat. Deindè, medicus caput quidem hominis sinistra debet repellere, dextrâ verò cubitum cum humero attollere, et os in suam sedem compellere; faciliusque id in hoc casu, quàm in priore revertitur. Reposito humero, lana alæ subjicienda est; si in interiore parte os fuit, ut ei opponatur; si in priore, ut tamen commodiùs deligetur. Tum fascia primùm subalâ obvoluta caput ejus debet comprehendere, deindè perpectus ad alteram alam, ab eâque ad scapulas, rursùs que ad ejusdem humeri caput tendere, sæpiusque ad eandem rationem circumagi, donec benè id teneat. Vincit hâc ratione humerus commodiùs continetur; si adductus ad latus est, ad id quoque fasciâ deligatur,

SECT. XVI. In cubitò autem tria coire ossa, hu-

meri, et radii, et cubiti ipsius, ex his quæ primâ parte hujus voluminis posita sunt, intelligi potuit. Si cubitus qui annexus humero est, ab hoc excidit, radius qui adjunctus est, interdum trahitur, interdum subsistit. In omnes verò quatuor partes excidere cubitus potest; sed, si in priorem prolapsus est, extantum brachium est, neque recurvatur; si in posteriorem, brachium curvum est, neque extenditur, breviusque altero est; interdum febrem vomitumque bilis movet: si in exteriorem interioremve, brachium porrectum est, sed paulum in eam partem à quâ os recessit, recurvatur. Quidquid incidit, reponendi ratio una est: neque in cubito tantum est, sed in omnibus quoque membris longis, quæ per articulum longâ testâ junguntur. Utrumque membrum in diversas partes extendere, donec spatium inter ossa liberum sit; tum id os quod excidit, ab eâ parte in quam prolapsus est, in contrariam impellere. Extendendi tamen alia atque alia genera sunt, prout nervi valent, aut ossa huc illucve se dederunt: ac modò manibus solis utendum est, modò quædam alia adhibenda. Ergo si in priorem partem cubitus prolapsus est, extendi per duos manus, interdum etiam habenis adjectis, satis est: deindè rotundum aliquid à lacerti parte ponendum est, et super id repentè cubitus ad humerum impellendus est. At in aliis casibus commodissimum est eadem ratione brachium extendere, quæ fracto humero suprâ posita est, et tum ossa reponere. Reliqua curatio eadem est, quæ in omnibus: celerius tamen et sæpius id resolvendum est, multoque magis aquâ calidâ fovendum, et diutiùs ex oleo et nitro ac sale perfriandum. In cubito enim celerius quàm in ullo alio articulo, sive extrâ remansit, sive intus revertit, callus

circumdatur, isque si per quietem increvit, flexus illius postea prohibet.

SECT. XVII. Manus quoque in omnes quatuor partes prolabitur. Si in posteriorem partem excidit, porrigi digiti non possunt; si in priorem, non inclinantur; si in alterutrum latus, manus in contrarium, id est, aut ad pollicem, aut ad minimum digitum convertitur. Reponi non difficillimè potest. Super durum locum et renitentem ex alterâ parte intendi manus, ex alterâ brachium debet sic, ut prona sit, si in posteriorem partem os excidit; supina, si in priorem; si in anteriorem exterioremve, in latus. Ubi satis nervi diducti sunt, si in alterutrum latus procidit, manibus in contrarium repellendum est. At his quæ in priorem posterioremve partem prolapsa sunt, super imponendum durum aliquid, idque suprâ prominens os manu urgendum est, per quod vis adjecta os facilius in suam sedem compellit.

SECT. XVIII. In palmâ quoque ossa interdum suis sedibus promoventur, modò in priorem partem, modò in posteriorem: in latus enim moveri, paribus ossibus oppositis, non possunt. Signum id solum est, quod omnium commune est; tumor ab eâ parte in quam os venit; sinus ab eâ à quâ recessit: sed sine intentione digito tantummodò benè pressum os, in suam sedem revertitur.

SECT. XIX. At in digitis totidem ferè casus, eademque signa sunt quæ in manibus: sed in his extendendis non aequè vi opus est, quùm et articuli breviores, et nervi minùs validi sint. Super mensam tantummodò intendi debent, qui vel in priorem, vel in posteriorem partem exciderunt; tùm jam palma compelli: at id quod in latus elapsum est, digitis medici restitui.

SECT. XX. Quùm de his dixerim, de iis quoque quæ

in cruribus sunt, videri possum dixisse: siquidem etiam in hoc casu quædam similitudo est femori et humero, tibiæ et cubito, pedi et manui. Quædam tamen separatim quoque de his dicenda sunt. Femur in omnes quatuor partes promovetur, sæpissimè in anteriorem, deindè in posteriorem, rarò admodum in anteriorem aut posteriorem. Si in anteriorem partem prolapsus est, crus longius altero et valgus est; extrà enim pes ultimus spectat: si in posteriorem, brevius varumque fit, et pes intus inclinatur; calx ingressu terram non contingit, sed planta ima; meliusque id crus superius corpus quàm in priore casu fert, minusque baculo eget. Si in posteriorem, crus extensum est, implicarique non potest, alteri cruri ad calcem par est: sed ima planta minus in posteriorem partem inclinatur, dolorque in hoc casu præcipuus est, et maximè urina supprimitur. Ubi cum dolore inflammatio quievit, commodè ingrediuntur, rectusque eorum pes est. Si in posteriorem, extendi non potest crus, breviusque est; ubi constitit, calx quoque terram non contingit. Magnum autem femori periculum est, ne vel difficulter reponatur, vel repositum rursus excidat. Quidam semper iterùm excidere contendunt; sed Hippocrates et Diocles, et Philotimus, et Nileus, et Heraclides Tarentinus, clarè admodum auctores, ex toto se restituisse memoriæ prodiderunt: neque tot genera machinamentorum ad extendendum in hoc casu femur, Hippocrates, Andreas, Nileus, Nymphodorus, Protarchus, Heraclides, faber quoque quidam, reperissent, si id frustrà esset. Sed ut hæc falsa opinio est, sic illud verum est: quùm ibi valentissimi nervi musculique sint, si suum robur habent, vix admittere: si non habent, repositum non continere. Tentandum igitur est, et si tenerius membrum est, satis est habenam alteram ab inguine, alteram à genu

intendi : si validius, melius adducent qui easdem habenas ad valida bacula deligarint : quòumque eorum fustium imas partes oppositæ moræ objecerint, superioresque ad se utrâque manu traxerint. Etiamnum valentiùs intenditur membrum super scamnum, cui ab utrâque parte axes sunt ad quos habenæ illæ deligantur, qui ut in torcularibus conversi, rumpere quoque, si quis perseveraverit, non solùm extendere nervos, sed et musculos possunt. Collocandus autem homo super id scamnum est, aut pronus, aut supinus, aut in latus sic, ut semper ea pars superior sit in quam os prolapsus est, ea etiam inferior, à quâ recessit. Nervis extensis, si in priorem partem os venit, rotundum aliquid super inguen ponendum, subitoque super id genu adducendum est eodem modo, eâdemque de causâ quâ idem in brachio fit; protinùsque, si complicari femur potest, intùs est. In cæteris verò casibus, ubi ossa per vim paulùm inter se recesserunt, medicus debet id quod eminent, retrò cogere, minister contrâ indè coxam propellere. Reposito osse, nihil aliud novi curatio requirit, quàm ut diutiùs is in lecto detineatur, ne si motum adhuc nervis laxioribus femur fuerit, rursùs erumpat.

SECT. XXI. Genu verò et in exteriorem, et in interiorem, et in posteriorem partem excidere notissimum est : in priorem non prolabi plerique scripserunt; potestque id vero proximum esse, quòum indè opposita patella, ipsa quoque caput tibiæ contineat. Meges tamen eum cui id in priorem partem excidisset, à se curatum esse memoriæ prodidit. In his casibus intendi nervi rationibus iisdem quas in femore retuli, possunt. Et id quidem quod in posteriorem partem excidit, eodem modo, rotundo aliquo super poplitem imposito, adductoque eo crure, reconditur. Cætera verò mani-

bus simul, dum ossa in diversas partes compelluntur.

SECT. XXII. Talus in omnes partes prolabitur. Ubi in interiorem partem excidit, ima pars pedis in exteriorem partem convertitur; ubi huic contrarius casus, contrarium etiam signum exstat: si in priorem partem erumpit, à posteriore latus nervus durus et intentus est, simusque is pes est: si in posteriorem, calx penè conditur, planta major fit. Reponitur autem is quoque per manus, prius in diversa pede et crure diductis. Et in hoc quoque casu diutius in lectulo perseverandum est, ne is talus qui totum corpus sustinet, parùm confirmatis nervis, ferendo oneri cedat: rursusque prorumpat. Calceamentis quoque humilioribus primo tempore utendum, ne vinctura talum ipsum lædat.

SECT. XXIII. Plantæ ossa iisdem modis quibus in manu, prodeunt, iisdemque reconduntur. Fascia tantummodò calcem quoque debet comprehendere, ne quum mediam plantam imumque ejus vinciri necesse est, liber talus in medio relictus, materiam pleniorē recipiat, ideòque suppuret.

SECT. XXIV. In digitis nihil ultrà fieri debet quàm quod in his qui sunt in manu, positum est: potest tamen conditus articulus medius aut summus canaliculo aliquo contineri.

SECT. XXV. Hæc facienda sunt in his casibus, ubi sine vulnere ossa exciderunt. Hic quoque et ingens periculum est; et eò gravius, quò majus membrum est, quòve validioribus nervis aut musculis continetur. Ideòque in humeris femoribusque metus mortis est: at si reposita ossa sunt, spes nulla est; non repositis autem, nonnullum periculum est: eòque major in utroque timor est, quò propius vulnus articulo est. Hippocrates nihil tutò reponi posse, præter digitos, et plantas, et

manus, dixit; atque in his quoque diligenter esse agendum, ne præcipitentur ægri. Quidam brachia quoque et crura reposuerunt; et ne cancri distentionesque nervorum orirentur, sub quibus in ejusmodi casu fieret mors matura, sanguinem ex brachio miserunt. Verùm ne digitus quidem, in quo minimum, ut malum, sic etiam periculum est, reponi debet, aut in inflammatione, aut postea, quum jam vetus res est. Si reposito quoque osse, nervi distenduntur, rursus id protius expellendum est. Omne autem membrum quod cum vulnere loco motum, neque repositum est, sic jacere convenit, ut maximè cubantem juvat: tantum ne moveatur, neve dependeat. In omni quoque tali morbo magnum ex longâ fame præsidium est; deinde ex curatione eadem quæ proposita est, ubi ossibus fractis vulnus accessit. Si nudum os eminent, impedimento semper futurum est: ideò quod excedit, abscindendum est, imponendaque super arida linamenta sunt, et medicamenta non pingua; donec quæ sola esse in ejusmodi re sanitas potest, veniat: nam et debilitas sequitur, et tenuis cicatrix inducitur, quæ necesse est faciliè noxæ postea pateat.